

OBYCZAJNIE (25) *av*

o oraz e jasne; a (20), ą (3); ą *GórnRozm, RybGęśli*; a : ą *Mącz* (10:1).

Sł stp, Cn notuje. Linde XVII w s.v. obyczajny.

1. *Tak, jak każe zwyczaj* (4) : OKázowanie lezdných y piefzych wżego Rycerftwá/ ieft potrzebne Rzeczy poľpolitey ku obronie/ gdyby to było s ćwiczeniem młodych ludzi obyczájnie/ bo ľą drudzy kthorzy nie świádomi áni widáli/ iáko tárcz wżiąć ná ľie *BielSpr* 71v; Tu mogą moľoycy/ napráwni ná to/ obyczájnie ľtrzelác z ruľznic. *MWilkHist* C4 *did*; *GostGosp* 146.

a. *praw. Zwrot*: »przypozwać obyczajnie« = *wezwać zgodnie z obowiązującą procedurą* (1) : á tak onę kauzę ná drugich Rocech naprzód ľądzą: Ale trzeba przypozwać obyczájnie ľtronę. *SarnStat* 1282.

2. *Zgodnie z dobrymi obyczajami; wľáściwie, z umiarem, stosownie; skromnie; elegancko; civiliter* *Mącz, Calep; urbane Mącz, Cn; caste, comice, decore, modeste, venuste, verecunde Mącz; bono modo, comiter, competenter, condigne, decenter Cn* (22) : *LibLeg* 11/43v; *RejZwierc* 142v; *BielKronCies* 477; *Civiliter, Obyczájnie/ Tráfnie/ foremnie. Mącz* 55a; *Modeste, Miernie/ obyczájnie/ ćicho/ skromnie. Mącz* 228c, 62a, 79d, 484a. d. 508b; M. Antonius wymowny był miedzy Rzymiány/ Aleć y ten Niedzwicki miedzy Podolány/ Broni doć obyczájnie Rzeczypoľpolitey *PaprpPan* 3; *Calep* 202b; *Służy dobra myśl zdrowiu/ Z ľmętku śmierce pogotowiu. Wżákże nią tak kierowác obyczájnie* [!] *trzebá/ by iey lepak BOG sľufźnie nie rozkwilił z Niebá* *RybGęśli* C4v.

W poľczeniu szeregowym (2): *Mącz* 40d; *Aristoteles*, ták Rzeczpoľpolitá wykľáda. Rzeczpoľp; práwa ieft gdzie ľpolnie w iednym zgromádeniu ludzie miefzkáiac porzádnie/ obyczajnie/ y ľprawiedliwie żyią. *GórnRozm* B3v.

W przeciwstawieniu: »nieobyczajnie ... obyczajnie« (1): *Servandum est decorum in unaquaue re, Niemamy ľobie pierzchliwie nieobyczajnie á roľpuťnie poczynác. Ale obyczájnie a vczćywie ľie ľprawowác. Mącz* 79d.

Zwroty: »czynić obyczajnie« (1): *aczofkolwyek by czyą pythanya, zandanya napomynanya, od Cef: [...] podkalo, na tho wymowky czyn obyczajnye a krothkyemy sľowy* *LibLeg* 7/35.

»obyczajnie sobie poczynác« (1): *Civiliter coenare, Obyczájnie ľobie poczinác przy ľtóle. Mącz* 55a.

»obyczajnie się sprawowác« (1): *Mącz* 79d *cf* *W przeciwstawieniu*.

»obyczajnie (się) zachowác« = *caste versatum esse Mącz* (2): *Argentyná miáľto/ [...] poczėli ľie w poľľuźeństwie obyczájnie záchowác według roľkazánia* *BielKron* 206; *Mącz* 40d.

»obyczajnie żyć« (1): *GórnRozm* B3v *cf* *W poľczeniu szeregowym*.

Wyrażenie: »obyczajnie poczciwy« (1): *ľthárayze mu ľie [dzieciątku] pilno o iákiego cnotliwego/ ľtátecznego/ trzeźwego/ á pomiernego preceptorá/ áby náuki ľľufźne y obyczájnie poczćiwe mogli z niego brác y obaczác. RejZwierc* 7v.

Szeregi: »obyczajnie a z rozumem« (1): *Iáko ľie theż noľek kocha kiedy go iákie wdziećzne perfumy áľbo wonnoći zálezá. Tákuje y ráćzká y noľzká kiedy ľie czego wdziećznego dotyka. A to wżyťko mądreńu á rozważńemu nic nie ľzkodzi/ bo tego obyczájnie á z rozumem vżywa. RejZwierc* 142v.

»obyczajnie, (a) uczciwie« [*szyk* 1:1] (2): *Caste, Cziefćie/ Vczćiwie/ Obyczájnie/ Wľtydliwie/ Srumicźliwe. Mącz* 40c, 79d.

Synonimy: 2. cnotliwie, foremnie, ludzko, miernie, mile, pięknie, skromnie, statecznie, trafnie, uczciwie, wstydliwie.

Cf **NIEOBYCZAJNIE**

MN